

Τ Ο Ψ Ε Υ Δ Ο Σ

ΠΟΘΟΥΝ νὰ ἤμην μέγας ποιητὴς διὰ νὰ ὑμνήσω τὸν θρίαμβον τῆς παντοκρατορίας σου, καὶ τὸ μεγαλεῖον τῆς δεσποτείας σου, ἐν πάσῃ ἐκδηλώσει τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς, ὧ ἀθάνατον ψεῦδος!

Ἄλλὰ καὶ ἡ ἀπλή παράταξις τῶν κατορθωμάτων σου, πλέκει τὸ ἐνθουσιωδέστερον ἐγκώμιον, τὸν ποιητικώτερον ὕμνον καὶ τὸν λυρικώτερον διθύραμβον τοῦ ἀπείρου σου θριάμβου.

Τὸ ποίημα τοῦ ψεύδους εἶναι γραμμένον μ' ἐρείπια ζωῆς, μ' ἐρείπια ἐθνῶν, μ' ἐρείπια ὑγείας.

Avant la maïssance du monde

τὸ Ψεῦδος ἔσπευσε νὰ ἐγείρῃ τὴν κεφαλὴν καὶ νὰ ζητήσῃ τὴν παντοκρατορίαν, ἀλλ' ἐκρημνίσθη ὑπὸ τῆς Ἀληθείας· δὲν ἀπελπιζέται ὅμως. «Θὰ σοῦ δεῖξω ἐγὼ, ἀνακράζει, ὅτι ὁ ἐχθρὸς δὲν ἐνίκηθη εἰμὴ κατὰ τὸ ἡμῖς, ὅταν δὲν ἔκανεν ἄλλο παρὰ νὰ ὑποχωρήσῃ εἰς ὑπερτέραν δύναμιν!» — ὡς λέγει ὁ Μίλτων ἐν τῷ «Ἀπολεισθέντι Παρκαδεῖσφ». — Σπεύδει εἰς τοὺς πρωτοπλάστους καὶ διὰ ψευδῶν φιλοφρονημάτων ἐξαπατᾷ τὴν Εὐάν. Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης τὰ φιλοφρονηματα ἀρδεύονται μὲ τὰ νάματα τοῦ ψεύδους. Ἐξ αὐτοῦ καὶ ὁ στίχος :

Je vous assure qu'il ment
Plus serré qu'un compliment.

Ἡ ἀπώλεια τοῦ Παρκαδεῖσου εἶναι ὁ πρῶτος θρίαμβος τοῦ ψεύδους. Τὴν φρικώδη φυσιογνωμίαν τοῦ ψεύδους, διαστέλλει τὸ εἰδεχθὲς μειδιάμα ἐνθουσιώδους χαρᾶς καὶ ὁ σατανικὸς καγχασμὸς ἐνδόξου κατακτήσεως.

Δι' αὐτοῦ συμβολίζεται ἡ ἀπώλεια τοῦ παρκαδεῖσου τῆς ὑγείας. Διότι τὸ ψεῦδος εἰσέδυσεν εἰς τὰς μυχιαιτάτας πτυχᾶς τῆς ἡμετέρας ὑπάρξεως, ἐνεπότισεν αὐτὰ ταῦτα τὰ στοιχεῖα τῆς ἡμετέρας ἠθικῆς καὶ ὑλικῆς ὑπάρξεως ἣν κατέκτησε δι' αἰῶνα τὸν ἅπαντα.

Καὶ δὲν δύναται οὐδεμία τῆς ζωῆς ἐκδήλωσις νὰ γείνη χωρὶς αὐτὴ νὰ διέπηται ὑπὸ τοῦ φοβεροῦ τούτου κυριάρχου. Οὐτε αὐτὴ ἀκόμη ἡ Θεογονία, ἡ δύνατο νὰ λάβῃ χώραν ἄνευ τοῦ ψεύδους. Ἄνευ αὐτοῦ ὁ Κρόνος δὲν θὰ κατεβρόχιζε βράχον ἀντὶ τοῦ Διὸς καὶ ἐπομένως ὀλόκληρος ἡ Δημιουργία θὰ ἔμεινε ἄνευ Θεοῦ. — Ἄρα τὸ ψεῦδος ἐδημιούργησε τὸν Θεόν! Περιέργον μὲν τὸ συμπέρασμα, οὐχὶ ὅμως καὶ ψευδὲς τὸ γεγονός, ὅτι : «Ἐν ἀρχῇ ἦν τὸ ψεῦδος, καὶ τὸ ψεῦδος ἦν πρὸς τὸν Θεόν, ὡς ὁ Πατὴρ πρὸς τὸν Υἱὸν Λόγον», διότι ἄνευ τοῦ ψεύδους δὲν θὰ ὑπῆρχε Ζεὺς, ὁ πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε!

Ἄλλ' ἀφέντες τοὺς Θεοὺς, ἐὰν ῥίψωμεν ἐν βλέμμα ἐπὶ τῆς ζωῆς τῶν ἀνθρώπων, θέλομεν ἄρα γε ἴδῃ ἄλλον ἥρωα θριαμβεύοντα, ἄλλην δύναμιν κινούσαν, ζῶσαν καὶ δημιουργοῦσαν ἐκτὸς τοῦ . . . ἡμετέρου ἥρωος;

Ἔθνη δλόκληρα φερόμενα κατ' ἀλλήλων, δὲν θριαμβεύουν εἰμὴ διὰ τοῦ ψεύδους. Ὁ Τρωϊκὸς πόλεμος ἄνευ τοῦ ψεύδους τοῦ Ὀδυσσεύς, ἡ ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχία ἄνευ τοῦ ψεύδους τοῦ Θεμιστοκλέους, τὰ Δερβενάκια ἄνευ τοῦ ψεύδους τοῦ Κολοκοτρώνη, θὰ παρίστων ποτὲ τὸ ἔνδοξον ἐκεῖνο θέαμα τῆς καταστροφῆς τῆς ὁποίας τὰ ἐρείπια γράφουν τὸ μεγαλύτερον ποίημα τοῦ θριάμβου τοῦ ψεύδους;

Ἐν τῇ Πολιτικῇ, τίς ἄλλος διευθύνει ἐκτὸς τοῦ ψεύδους; Οἱ λαοὶ καὶ τὰ πλήθη ἄγονται καὶ φέρονται διὰ λέξεων μυστηριωδῶν, ἀκαταλήπτων, διὰ τῆς γοητείας, διὰ τοῦ ψεύδους. Αὕτη εἶναι ἀγνή ἀλήθεια· ἀλλὰ πόσον οἱ πολιτικοὶ τῶν αἰῶνων δὲν τὴν ἐστρέβλωσαν δι' ἰδιοτελεῖς σκοπούς; Καὶ ἵνα μὴ τρέξωμεν μακρὰν ὑπομνήσκω εἰς τὸν ἀναγνώστην τοὺς πολιτικοὺς τῆς Ἑλλάδος.

Μήπως ἐν τῇ Διπλωματίᾳ, τίς ἄλλη εἶναι ἡ ψυχὴ, τὸ πνεῦμα καὶ ἡ μορφή, εἰμὴ τὸ ψεῦδος; Ὁ Βίσμαρκ, ὁ κτηνώδης οὗτος τιτάν τῆς διπλωματίας, ἔγραφεν εἰς τὴν σύζυγόν του: « . . . Δὲν γνωρίζει, κανεὶς, οὔτε ὁ δημοκρατικώτερος τῶν πολιτικῶν ὁποῖον ψεῦδος, καὶ ὁπόση ἀγυρτεία ὑπάρχει ἐν αὐτῇ τῇ λεγομένῃ διπλωματίᾳ! ». Παρὰ τὰς γραμμὰς ταύτας παραθέτω καὶ τὰ ἐξῆς τοῦ Μ. Ναπολέοντος: « Ὁ διπλωμάτης ἐκεῖνος, ὅστις εἶπει ἡμέραν τινα τὴν ἀλήθειαν, ἔσται ὁ μεγαλύτερος διπλωμάτης τοῦ κόσμου· διότι οὐδεὶς θέλει πιστεύσει αὐτῷ καὶ τότε οὗτος ἐπέτυχεν τοῦ σκοποῦ του ». Τὸ δ' ἔνδυμα ὑφ' ὃ παρουσιάζεται τὸ διπλωματικὸν ψεῦδος εἶναι τὸ τῶν εὐγενεστέρων αἰσθημάτων τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, ἡ φιλανθρωπία, ἡ ἀγάπη πρὸς τὴν εἰρήνην κλπ.

Ἡ ἱστορία, ἡ ποίησις πιστεύω νὰ γράφωσιν ἀσυνειδήτως διὰ τοῦ ψεύδους, τὸν θρίαμβον τοῦ ψεύδους! « Ἡ ἱστορία λέγει κάποτε-κάποτε, περισσότερα ψεῦδη ἀπὸ τὴν ποίησιν » λέγει ὁ Chateaubriand. Ὁ δὲ La Fontaine :

Les mensonges et les vers de tout temps sont amis!

Ἡ δημοσιογραφία! Ὁ βωμὸς τοῦ ψεύδους! Καὶ δι' αὐτὴν ἀντὶ παντὸς ἄλλου ἐγκωμίου δίδω τὸν λόγον εἰς τὸν Freville, ὅστις μὲ τὸ εἰρωνικὸν του μειδιάμα, λέγει πρὸς τὸν ἀναγνώστην μου :

Voulez-vous des menteurs composer une liste?
En tête il faut placer le nom d'un journaliste.

Ἰδιαίτερον ὅμως συμπάθειαν τρέφει ὁ ἡμέτερος ἥρωας πρὸς τοὺς δικηγόρους καὶ τοὺς ἰατροὺς· μὲ τὴν διαφορὰν ὅμως ὅτι τὸ ἰατρικὸν ψεῦδος, εἶναι ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ υἰγεία, εἶναι ἡ σωτηρία. Ἀποκαλυφθῶμεν πρὸ τοῦ ζωτικῆ καὶ σεβασμίου ἰατρικοῦ ψεύδους τοῦ ὁποίου . . . ἐγὼ τοῦλάχιστον, εἶμαι ἡ ἐνσάρκωσις! Διότι, ἀφοῦ οἱ ἰατροὶ ἔχουσι νὰ κἀνωσι μὲ τὰ ἐρείπια τῆς ζωῆς καὶ τῆς υἰγείας, τὰ ὁποῖα ἔρριψεν ἐπὶ τῶν κλινῶν

τὸ ψεῦδος, ἡ ψευδής καὶ ἐναντία πρὸς τὴν φύσιν ζωῆ, πολὺ φυσική, πολὺ ἀληθής εἶναι ἢ διὰ τῶν ὁμοίων μέθοδος εἰς τὸ κατὰ φύσιν ἐπαναφορά.

Περὶ τῶν κοινωνικῶν ψευδῶν δὲν λέγω τίποτε, φίλτατέ μοι Κύριε Ἀρσένη, διότι ἐπὶ τέλους εἴμεθα ἠναγκασμένοι ἐν τῇ σκηνῇ τοῦ κοινωνικοῦ βίου νὰ παίζωμεν τοῦτο κ' ἐκεῖνο τὸ πρόσωπον· δὲν ἐπιτρέπεται εἰλικρίνεια καὶ ἀλήθεια — ἐκτός ἐὰν θέλωμεν νὰ παίζωμεν τὸ πρόσωπον τοῦ bouffe!

Ἐπόθουν ὅμως νὰ γράψω περὶ τοῦ ψεῦδους τ' ὅποιον ἐπιβόλλομεν εἰς ἡμᾶς αὐτούς, τὸ πνίγον τὴν ἡμετέραν ὑλικὴν καὶ ἠθικὴν φύσιν, τὸ ἐκνευρίζον καὶ ἐκφυλίζον. Ἐπόθουν νὰ σαλπίσω τὴν ἐγερτήριον ἐπανάστασιν τῆς φύσεως ἐναντίον μιᾶς τοιαύτης ζωῆς ψευδοῦς καὶ αὐτοκτόνου. Εἶμαι βέβχιος ὅτι ἡ φύσις θὰ νίκα, θὰ ἐθριάμβευε καὶ θ' ἀνεκτῶμεν οὕτω τὸν παράδεισον τῆς ὑγείας καὶ τῆς εὐτυχίας.

Καὶ τότε θὰ ἐπόθουν νὰ ἤμην μέγας ποιητής, ἵνα ὑμνήσω τὴν νίκην, τὸν θρίαμβον τῆς φύσεως καὶ τὸν δευτέρον καὶ τελευταῖον ἴσως κατακρημνισμὸν τοῦ Ψεῦδους!

(1899)

ΣΤΕΦΑΝΟΣ Ι. ΖΩΓΡΑΦΙΔΗΣ

ΛΟΓΙΑ... ΧΑΜΕΝΑ!..

Χτυπά ἡ καρδιά μου, ὄλο καὶ χτυπᾷ,
Καὶ ἡ 'μιλιά μου κόβεται ποῖος ξέρει
Ποῦ ἡ 'δική σου ἢ τόση ἀπονιά,
Ποῦ ἡ 'δική μου ἢ ἀγάπη θὰ μὲ φέρη.

Πῶς ἤθελα ν' ἀλλάξουν οἱ καιροί,
Νὰ πάρω ἐγὼ τὴν τόση ἀπονιά σου,
Καὶ σὺ νὰ ἰδῆς, — ἀνέλπιστη στιγμή —
Νὰ λυώνη ἀπὸ ἀγάπη ἡ καρδιά σου.

(Ἀθῆναι, 9 Ἀπριλίου 1899)

ΜΑΡΙΚΑ ΠΙΤΙΖΑ

